

v plemeniti namen. Taki darovi naj se blagovolijo oddati v stanovanju podpisane (deželna vlada, I. nad.). — V Ljubljani 25. februarja 1915. — Karla baronica Schwarz m. p.

SMERI RUSKE POLITIKE.

Graški listi poročajo preko Bukarešta po »Novem Vremenu«: V seji petrografskega dobrodelnega društva je govoril podpredsednik Basmakov o smereh ruske politike v vojni. Razvil je sledeči program: Vsi Slovani naj se združijo pod rusko hegemonijo. Nemškemu plemenu naj se nakaže za stoletja podrejena vloga. »Novo Vreme« nadalje objavlja uvodnik, da ustvarja rumunski ministrski predsednik Bratianu proti srbsko-ruskemu bloku na Balkanu rumunsko-bolgarsko-grški blok in da se mora zato Rumunija zdaj prištevati sovražnikom Rusije.

SLOVANI V AVSTRIJSKI ARMADI.

»Moravská Orlica« je objavila splošen statističen pregled, tičoč se odstotnega razmerja posameznih narodnosti v armadi celotne monarhije. Iz tega preračuna sledi, da je Slovanov v avstro-ogrski armadi 52%, Nemcev in Ogrov skupaj 42% procentov, Rumunov in Lahov 6%. Narodnostno razmerje v vojni mornarici je za Slovane še lepše. Pri mornarici služi 56% Slovanov, 27% Lahov, 10% Nemcev in 7% Ogrov. Slovencev je v armadi 3%, Hrvatov 7%, Lahov 1%.

NAŠI ZDRAVNIKI V VOJNI.

Za hrabro vedenje pred sovražnikom ali pa za odlično službovanje na bojišču je bilo dosedaj odlikovanih okrog 500 vojaških zdravnikov, ne všteti onih namestnih asistenčnih zdravnikov, ki so dobili hrabrostne svetinje. Skoraj ravno toliko, kolikor je bilo zdravnikov odlikovanih, jih je tudi že padlo za domovino.

KURATORJI ZA VPOKLICANE.

Pravosodno ministrstvo je 17. pret. m. odločilo, da imajo na podlagi odloka z dne 23. oktobra 1914 sodišča imenovati kuratorje, da se tako omogoči dvigovanje denarja za vpoklicane. Da se izplačila olajša, naj sodišče v vsakem slučaju obvesti tudi izplačilni poštni urad, da je postavilo ali pooblastilo kuratorja za dvigovanje denarja.

DELO SLOVENSKEGA UCITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Solska mladina v Ponikvi ob Južni žel. 13 K 79 vin.; dohodek predstave rudniške deške ljudske šole v Idriji dne 28. pret. mes. 156 K 41 vin.; ljudska šola v Stanjelu nabrala 32 K 70 vin.; čisti dohodek gledališke predstave ljudske šole na Dobovi ob Savi 110 K; deška ljudska šola v Idriji 16 K 50 vin.; čipkarski tečaj v Idriji 12 K 42 vin.; Tonica Kračmanova in Zinka Fabjanova, učiteljici v St. Lenartu pri Laškem trgu, za marec 4 K; skupaj 345 K 82 vin.

V zadnji številki izkazanih K 23.143:00 Danes izkazanih K 345:82

Doslej nabranih K 23.488:82

Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

USPOSOBLJENOSTNI IZPITI POD OROŽJE POZVANIH UCITELJEV.

C. kr. korespondenčni urad poroča: Naučno ministrstvo je dovolilo, da smejo tisti učitelji, ki nameravajo v pomladanskem roku 1915 napraviti usposobljenostni izpit za obče ljudske ali meščanske šole in ki bodo takrat že v vojaški službi, prej biti dopuščeni k izpitu. Čas v vojaški službi naj se zaračuna, kakor da bi učitelji poučevali. — S tem je naučno ministrstvo ugodilo željam, ki so jih često izražali v učiteljskih krogih.

IVAN KELC:

Prvi pouk v čitanju po analitiško-sintetiški metodi.

Odkar sem postal učitelj — in še mnogo poprej — so vedno prijatelji mladine premišljali, na kakšen način bi otroke priučili najhitreje, najlažje, takorekoč igraje čitati gladko, razumljivo in prav naglašaje. Mnogi, da, premnogi poizkusi po najraznovrstnejših šolnikih so istinito dovedli do uče, zaradi katere se bi otroci naučili lahkotice čitati ter čitano popolnoma razumevati. Ta učba bi bila učba samodelavnosti, ki bi otroci zaradi nje vse to, kar se učijo, tudi sami zraven delali ter nevede dospeli do pravičnega, razumevajočega čitanja. Z ozirom na navedeno ni do sedaj idealnejše, naravnejše in uporabnejše učbe, nego je takozvana razkrojno-sestavna učba, ki sem o njej jako podrobno v zvezi s tovarišem Šim. Salamunom pisal v »Popotniku« že v letih 1882. in 1883. Navedši poprej razne druge učbe, ki so jih rabili in nekatere še rabijo v priučeno čitanja v šolah, sem prešel v podrobnejšo razpravo analitiško-sintetiške metode. Razkrojno-sestavna učba je namreč ista, ki po njej učitelj-vzgojevalec po pravi naravni poti napenja vse otročje duševne in telesne zmožnosti in moči vsestransko in enakomerno, v pravilnem logičnem soglasju, poleg vedno opazovaje, da pri posameznih gojenjih (individualnost) najbolj pospešuje iste duševne zmožnosti, ki so pri njih najbolj razvite, a poleg vendar nikdar opuščaje vsestranske, harmonično-vzgajajoče centralizacije pri vzgoji in pouku vseh duševnih zmožnosti.

Pri tej učbi se mora tedaj učitelj vedno ravnati po obče znanem pedagoškem načelu: »Od znanega — do neznanega.« Pravi učitelj se bo pri vzgoji in pouku vedno opiral na zmožnosti in vednosti, ki jih je otrok prinesel s seboj v šolo. Zidal bo korak za korakom na temelj duševnih zmožnosti, ki si jih je otrok že prilastil v domači družbi in pri opazovanju vedno ga obdajajoče prirode. Otroci, stopivši v šolo, zna že govoriti stavke, a še nikakor ne ve razločevati besed, zlogov in glasilnikov. Najprva in logično najpravičnejša učiteljeva naloga je, da počne pri poučevanju duševno še nerazvite mladine s stavkom ter ga polagoma otroškimi duševnim zmožnostim primerno razkraj v njegove posamezne dele, namreč stavke v besede, besede v zloge in te v glasilnike. Ako je učitelj dovedel po razkrojitvi stavka v njegove najmanjše dele učence do popolnega razumevanja teh delov, potem naj to snov ponavlja s sintezo, t. j. da posamezne dele sestavlja zopet v popolno celoto.

Poučujmo že po tej ali oni učbi, vendar lahko rečemo, da se vse poučevanje mora vršiti posebno še začetno čitanje, po treh metodah: 1) sintetiška, t. j. kadar se iz posameznih delov sestavlja celota, ali pri čitanju, da se iz mrtvih glasov in črk sestavljajo vedno večji deli — zlogi in besede — dokler se ne dovede mladine do duha oživljajočih stavkov, odstavkov in celotnih beril; 2) analitiška, t. j. kadar se celota razdeljuje v posamezne dele ter se ti deli natančno in vsestransko spoznavajo, ali pri čitanju, da se stavke razkroji v besede itd., kakor sem že omenil zgoraj; 3) učba, sestavljena iz obeh navedenih, t. j. takoimenovana analitiško-sintetiška ali razkrojno-sestavna učba. Kakor že omenjeno, se pospešujejo pri tej učbi vse duševne in tudi telesne moči harmonično in popolnem logičnem in se sme imenovati po vsej pravici obči ali splošni pouk, a spreten učitelj se bo vedel pri vsem pouku in odgoji ozirati tudi na individualnost učence še mladine.

Pri tem poučevanju je učitelju omogočeno pri vsestranskem opazovanju enega predmeta spraviti v zvezo zaradi popolnega razumevanja tudi pouk o drugih predmetih. Vodil bo otroke k samodelavnosti, ne samo, da se pri opazovanju

predmeta jači njihov vid, nego tudi vsi drugi čuti ter dela veselje do dela ne samo s tem, da otroci ogledovani predmet s prostimi potezami rišejo, sestavljajo posamezne dele dejansko tudi v celoto in narobe. Čut samodelavnosti se goji do popolne samostojnosti. Pri obravnavi temeljne besede »hiša« seže lahko učitelj ne samo na risanje hiše, nego tudi na sestavo posameznih delov, da naredi otroci hišico doma, na paši iz posušenega blata, potrebnega lesa, razdele znotranjost in vnanjost v posamezne dele, se vadijo merjenja, pri pouku se navajajo in opozarjajo na rokodelce, potem na prirodopisje, prirodoslovje, računstvo itd.; razume se, da tega ne more in ne sme obravnavati znanstveno, nego otrokovemu duševnemu obzorju primerno.

Vzoren poučevalec bo tedaj vedel pravočasno na lahek način tudi uvajati otroka v druge predmete. Nespametno bi bilo, ako bi se pri tem spuščal v malenkostne podrobnosti, preziraje glavni predmet, nego naj vedno sega v druge predmete le toliko, kolikor je za popolno razumevanje glavnega predmeta neobhodno potrebno, sicer bi lahko zabredel v stranpotice, popolnoma opustivši ob strani glavni predmet. In kmalu se bo osvedočil, da je bil njegov pouk — ako že ne popolnoma — gotovo vsaj deloma brezuspešen in to ob vsem njegovem velikem trudu.

(Dalje.)

Književnost.

Zbirka domačih zdravil, kakor jih rabijo slovenski narod. S poljudnim spisom človeškega telesa. — Sedmi pomnoženi natisk. — V Celju 1914. — Založila Goričar & Leskovšek v Celju. — Tisk »Zvezne tiskarne« v Celju. Str. 110. Cena 1 K, po pošti 1 K 10 vin. — Kako je bila ta knjižica potrebna, je najlepši dokaz to, da jo je bilo treba že sedmič natisniti. Že 15.000 izvodov »Zbirke domačih zdravil« kroži po slovenski zemlji. — To v našem knjigotrštvu pač redko dejstvo pričujoče praktično in poljudno delo samo najbolj priporoča.

Besedni zaklad z nemško-slovenskim slovarčkom k II. delu dr. K. Tumlrzeve Jezikovne vadnice. Sestavljen Andrej Rapè, učitelj. — Cena 40 vin. — Dunaj 1914. — Založil F. Tempsky. — V predgovoru pravi tovariš Rapè: »Splošno izražena potreba in dragoceni čas, ki sem ga porabljal pri pouku nemščine po dr. K. Tumlrzevi jezikovni vadnici, ko sem moral pisati na tablo učencem ves besedni zaklad, sta me napotila do tega, da sem z dovoljenjem autorjev in založnikov zbral ta zaklad v pričujoči knjižici z najboljšim namenom in iskreno željo, da olajšam učencem delo in prihranim tovarišem in tovarišicam obilo dragega časa pri tem pouku.« — Končno pravi tovariš Rapè: »Če sem s tem ustregel tovarišem, tovarišicam in učencem, je moj namen dosežen.« — Ker je Rapetovo delo delo večšega, vestnega in natančnega šolnika, ki ga vodi in mu zagotavlja trajne uspehe mnogoletna praksa, ne more knjižica izgrešiti namena. Prizadeti krogi Rapetovo delo kvitirajo s hvaležnostjo.

Zvonček objavlja v III. letošnji številki to bogato in lepo vsebino:

1. Andrej Rapè: Oblačka. Pesem.
2. Cvetinomiški: Jež. Povest.
3. Drago Širok: Izletniki. Pesem s podobo.
4. Multatuli: Pravljica o japonskem kamenarju.
5. Fran Žgur: Molitev. Pesem.
6. Sven Hedín - F. Palnak: Za morjem. Povest.
7. Josip Kralj: Uspavanka ribiške matere. Pesem.
8. Divji jezdec. Podoba.
9. Mirko Košir: Opeharjeni hudobec. Pravljica.
10. Vojaki stražijo železniški predor. Podoba.
11. Drago Širok: Žalost. Pesem.
12. Slovan Slovanov: Tovariš Jakob. Povest.
13. Tonče Stern: Nikoli. Pesem.
14. Ivo Trošt: Konj in krava. Basen.
15. Fran Žgur: Bitka zbesnela krvava. Pesem.
16. Ponk in zabava: Rebusi. — Rešitev besedne uganke v drugi številki. Rešilci. — Reči križ. — Snidenje na bojišču. — Človekoljubnost na bojišču. — Njegove zadnje besede. — Kotichek g. Doropoljskega. — Kotichekove risbe.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Slovenska Šolska Matica. Ker je poverjenik za Ljubljansko okolico odšel v Novomesto nadomeščat mobilizovanega nadzornika g. Štruklja, smo naprosili nadučitelja J. Bajca iz St. Vida pri Ljubljani, da prevzame poverjenišvo. Za desni Dravski breg Ptujkega okraja je imenovan poverjenikom namesto Jan. Sela, ki je pri vojaki, tov. Mirko Lešnik,

učitelj v St. Vidu niže Ptuja. Povdarjamo pa zopet, da se sme poslati naročnina preko poverjenika kar naravnost na naslov Slovenske Šolske Matice v Ljubljano; v tem slučaju bo uvrstil blagajnik dotičnika v okraj njegovega poverjenika. Letopis se že stavi in tiska. Kdor še ni plačal za l. 1914, naj pošlje naročnino (4 K) kar naravnost v Ljubljano.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo imelo letošnji občni zbor na praznik Sv. Jožefa, dne 19. marca, ob 11. uri dop. v Učiteljski tiskarni s občajnim dnevnim redom. K mnogobrojni vdeležbi vabi odbor.

Srednješolske vesti.

Za svojega častnega člana je izvolilo Muzejsko društvo za Kranjsko profesorja Ferdinanda Seidla v Gorici, ki sodeluje pri društvu že 25 let.

Službo telovadnega učitelja na goriški realki je nastopil s tekočim mesecem telovadni učitelj Trošt.

Smrtna nesreča dijaka na lovu. »Slovenec« poročajo o smrtni nesreči na lovu, ki se je pripetila predminole sobote blizu Brezovice pri Ljubljani. Petošolec Edvard Marinko je šel z dobavskimi fanti na lov na vervece. Oglasil se je v gostilnici pri Gorjančevih blizu Brezovice. Ko se je poslovil, se je okrenil tako, da se je puška izprožila, in strel je šel nesrečnemu dijaku v glavo. Odpeljali so ga v bolnišnico v Ljubljano, a ni preživel. Marinko, brat profesorja dr. Marinka iz Kranja, ki je bil vesten in marljiv dijak.

Na Sušaku pri Reki so zatvorili gimnazijo, trgovsko akademijo in dekliški licej. V pritličju poslopja so bili namreč namočeni tudi ranjeni in bolni vojaki, med katerimi se je pripetil er slučaj pegastega legarja. Da se prepreči razširjenje te bolezni, je oblast zaprla vse šole v dotičnem poslopju.

Ob sklepu prvega tečaja na srednjih šolah v Gorici izkazuje najugodnejše učne uspehe moško učiteljske.

Nadpomočnik Ivan Košnik, profesor na goriški realki, se nahaja v ruskem ujetništvu. Ranjen je na eni roki, pa je skoro ozdravljen. Domov je pisal iz Kijeva, od koder so ga odpravili v notranjost Rusije. Pisal je tudi iz Moskve.

Poljska gimnazija v Olomucu. Predminule nedelje so otvorili v Olomucu na Moravskem poljsko gimnazijo, ki bo imela kakih 50 učencev. Seveda gre tu — kakor pri drugih takih poljskih zavodih — le za gimnazijo za čas vojne.

Matura na slovenskem učiteljskem v Gorici se je končala v soboto. Maturu so napravili: Rihard Batistič, Fran Lasič, Fran Logar, Slavoj Makarovič, Ivan Maraz, Oskar Mislej, Emil Pangerc, Fr. Pelicon, Mihael Petejan, Fran Skočir, Alionz Turko.

Kranjske vesti.

—r— Evgen Vilhar. Umrli je v Šiški pri Ljubljani 27. t. m. Evgen Vilhar, najstarejši sin pokojnega pesnika Miroslava Vilhara, star 70 let. — Pokojnik je bil po vsem Notranjskem znan kot bivši graščak na Kalcu pri Zagorju. Pred 4 leti umrla soproga si je postavila med Slovenci večni spomin, ker je zapustila vse svoje imetje Družbi sv. Cirila in Metoda. Pokojnik je bil jeklen značaj. Dasi visoko nabrazen — absolviral je večinoma kot privatist vso gimnazijo, pri čemer mu je bil domači učitelj pokojni pesnik Fr. Levstik — ni silil nikoli v ospredje. Imel je majhen, skrbno izbran krog prijateljev, a teh se je oklepal s preskrbnostjo ter zanje ni poznal mej gostoljubja. Vsi, ki so ga poznali, mu ohranijo trajen spomin. Glasom oporoke pokojne soproge je oskrbel pogreb CMD, in sicer so ga prepeljali v ponedeljek, 1. t. m. zjutraj iz Šiške na južni kolodvor, a isti dan popoldne je bil pogreb v Knežaku v skupno grobnico.

—r— Učni odsek slov. trg. društva »Merkur« je pridobil 3 manuskripte: »Knjigovodstvo za dvorazredne trgovske šole«, »Knjigovodstvo za trgovske nadaljevalne šole in enoletne trgovske tečaje« in »Trgovsko menično pravo«. Dela so se predložila v aprobacijo, rešitve pa še ni.

—r— Okrajnemu načelniku na Barju tovarišu nadučitelju Franu Črnagoju, je magistratni gremij priznal za leto 1914 nagrado 80 kron za izdaje živinskih potnih listov.

—r— C. kr. dekliška rud. ljud. šola v Idriji je odposlala od zadnjega izkaza, t. j. od 30. okt. 1914. do konca februarja 1915., za naše vojake na c. kr. okrajni šolski svet v Logatcu: 110 parov volnenih nogavic, 55 parov volnenih rokavic, 82

Če gospodinja ne ve, katero primes naj vzame k zrnatu kavi, naj poskusi Kathreinerjevo Knelpopovoslado kavo.

Popolnoma bo zadovoljna.

Pri postopu je paziti, prosti, na predpis za kuhanje. Dobi se povsod. Kdor hoče kaj natančnejšega čitati o tej kavini piječi, naj piše Kathreinerjevi trgovnici za sladno kavo d. dr., Dunaj I., Annagasse 11, 4.